

Amb la nítida intenció que el *Llibre dels Fets*, la crònica en primera persona del rei Jaume I, pugui ser “més ben llegit i més ben entès”, el portal d’internet Recerca en Acció ha posat a l’abast de tothom qui ho vulgui –i s’hi connecti– una aplicació interactiva que permet de consultar-lo pàgina per pàgina. I escoltar-lo, també. I llegir-ne la transcripció. I accedir a un seguit d’aclariments i informacions sobre el llibre i el seu context, sobre la biografia de Jaume I, sobre la vida quotidiana i les batalles i l’oreneta famosa, fins i tot.

Des de l’11 de setembre fins al proper 15 de novembre, i gràcies al treball d’un grup d’experts de la Universitat de Barcelona (UB), la Universitat Rovira i Virgili (URV) i la Universitat de València (UV), coordinats pel professor del Departament de Filologia i Filosofia i membre de l’Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Universitat de Girona (UdG), Xavier Renedo, el portal digital Recerca en Acció (www.recercaenaccio.cat) duu a terme el projecte relacionat amb Jaume I: s’han publicat una vintena llarga de capítols del *Llibre dels Fets*, tot reproduint la còpia manuscrita més antiga que se’n conserva (un exemplar del 1343 procedent de Poblet), oferint-ne també la transcripció en català antic i actual (en la versió de Josep Maria Pujol) i un accés a “la veu del rei”: dos rapsodes, Oriol Ponsatí i Francesc Ten, permeten d’escoltar els mots de Jaume I i trobar-hi, de passada, al bell text històric i literari, noves inflexions.

A més, tal com ens recorda David Segarra (editor, juntament amb Neus Sallés, de Recerca en Acció), periòdicament s’amplia el *diari de recerca* amb comentaris d’experts sobre passatges concrets de l’obra i que il·lustren sobre els dons negociadors de Jaume I o sobre les 42 paraules del *Llibre dels Fets* amb les quals s’ha construït el mite famós de l’oreneta que va fer niu a la tenda reial, a Borriana, o sobre la batalla de Portopí o sobre l’amor que unia Jaume amb la reina Violant...: des d’aquest diari s’enllaça directament amb l’àudio dels passatges del llibre que s’hi referencien o amb articles que en fan ampliació temàtica. I tot, és clar, com destaca també Segarra, “amb un llenguatge que sigui entenedor sense

Jaume I, versió digital

El portal Recerca en Acció s’ha afegit a la commemoració del 800 aniversari del rei conqueridor amb la publicació a internet del ‘Llibre dels Fets’.

perdre el rigor”. I completat, a més, amb una entrevista en vídeo en què el catedràtic emèrit de la UB, Joan Bas-

tardas, parla sobre les “filigranes literàries que hom pot trobar al *Llibre dels Fets*”, una obra que defineix com a espontània i retòrica al mateix temps.

El projecte, ja ho hem dit, es tancarà el 15 de novembre vinent. Però el resultat (la digitalització i l’àudio i els comentaris, etcètera) romandrà a la web per a pública i oberta consulta. Igual com ja hi romanen els projectes que s’han dut a terme fins ara i que transporten el navegant electrònic des de l’Àrtic (per conèixer-hi “la vida microbiana al congelador de la Terra”) fins al món del trencalòs (per viure en directe l’alegria d’un equip científic en descobrir un nou niu). I només per exemple.

Divulgar, divulgar i divulgar. El portal Recerca en Acció és editat per l’Agència de Gestió d’Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR) i la direcció general de Recerca de la Generalitat de Catalunya, amb la intenció, explicita David Segarra, de “divulgar la recerca que es fa des de les univer-

Una imatge ben coneguda: és el Retrat de Jaume I el Conqueridor que va fer Gonçal de Peris al segle XV.

Dues imatges del projecte virtual sobre Jaume I a Recerca en Acció: el Diari de Recerca i el Llibre dels Fets digitalitzat.

sitats dels nostre àmbit lingüístic i des d'uns altres centres". I de fer-ho des de la rigorositat i sense cotilla: perquè hi ha recerca científica, en aquest portal, i hi podem conèixer vida i miracles de les meduses, per exemple, però també s'hi guarda espai per a les humanitats. L'obertura de compàs és àmplia. D'aquí ve que la veu de Jaume I hi hagi trobat també un espai virtual.

La idea –i la pràctica: el portal funciona des del 2006– és de fer el seguiment en temps real d'algun projecte

d'investigació “que tingui grapa” i oferir aquest espai virtual per fer-ne difusió. En el cas de l'estudi dels rius del trencalòs als Pirineus, per exemple, Segarra recorda que “des del portal seguíem els investigadors en la feina de recerca i ells, en temps real, ens anaven explicant els descobriments de manera accessible i entenedora”. I tot continua al portal, ofert a qui en vulgui disposar.

Darrerament, a més, Recerca en Acció explora noves vies per tal d'afegir

a la informació també la possibilitat d'interacció: en el cas de Jaume I, per exemple, els visitants de la web hi poden enviar imatges dels “llocs on va viure Jaume I” i respondre també enigmes plantejats pels responsables del portal, o fins i tot demanar dubtes i aclariments a l'equip científic del projecte.

Tot un luxe a l'abast de la mà. O d'un parell de clics.

Núria Cadenes

Blasco

L'idolatraven. L'adoraven. Pocs valencians han rebut en vida un culte tan fervorós. Potser només sant Vicent Ferrer, fins que traï, a Casp, els interessos de la seua ciutat, que el reveria. És curiós, però, sense voler-ho, el frare Ferrer i don Vicent Blasco Ibáñez, aparentment als antípodes, són tan allunyats, que acaben grapejant-se; un tan del clero i l'altre tan furibund anticlerical; però no sols compartiren el nom, sinó també molt aspectes del tarannà i de la peripècia vital, ambdós mestres de la paraula, amb la qual també ensinistraven i fascinaven les classes populars. Ferrer i Blasco conrearen semblants instints antiburge-

sos i van saber atraure's la devoció de paregudes amples capes de ciutadans; Centelles enfront dels Vilaragut, aragonesistes enfront de catalanistes...

Si Blasco Ibáñez, republicà radical, agitador, progressista cordial i abstracte, escriptor consistent, conegut i reconegut arreu del món, va viure “rodejat de glòria popular, dilatada” (Josep Pla), mort, va tenir el més imponent soterrar que mai s'ha vist al cap i casal un 29 d'octubre de 1933, fa 75 anys de desmemòria. Portat en andes entre multituds, honors de l'armada i acompanyament del president de la República i del de la Generalitat de Catalunya –Francesc Macià– i els seus governs. Una processó civil per a qui posà la seua ploma fecunda i brillant al servei de la llibertat i que, com a valencià, ens llegà un somni vell, hereu d'un antic caliu: “Espere que un dia tota la Península formarà una confederació d'estats, cadascun amb vida pròpia, cap d'ells tractant de dominar els altres, amb llurs diferents idiomes, llurs caràcters peculiars i tradicions històriques

Retall de diari del soterrar de Blasco Ibáñez.

tan diverses. Aquests estats podrien dur amb noble orgull el nom d'Estats Units Hispano-Lusitans, constituint la gran República Federal d'Ibèria.”

Periodista